

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
*Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit*

Project kermissen 2017

Het aanbod van e-sigaretten en navulverpakkingen op kermissen

Deze factsheet geeft informatie over het toezicht op kermissen waarbij gecontroleerd is op regels omtrent verkoop en reclame voor elektronische sigaretten en navulverpakkingen.

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: NVWA) houdt toezicht op de regels omtrent verkoop van en reclame voor elektronische sigaretten en navulverpakkingen, die zijn gesteld in de Tabaks- en rookwarenwet. In 2016, nadat per 20 mei elektronische sigaretten en navulverpakkingen met nicotine onder de Tabaks- en rookwarenwet kwamen te vallen, heeft de NVWA een inventarisatie uitgevoerd om in kaart te brengen of en hoe elektronische sigaretten op kermissen worden aangeboden. Dit met het oog op de bepaling omtrent de leeftijdsgrens bij verkoop en de regels omtrent reguliere presentatie in verkooppunten. Deze inventarisatie werd mede naar aanleiding van meldingen van burgers uitgevoerd, die bij de NVWA binnen waren gekomen. Inhoud van deze meldingen betrof de zorg over jonge kinderen die op kermissen shishapen konden winnen.

Een shishapen is een wegwerp elektronische sigaret en is met en zonder nicotine op de markt verkrijgbaar.

Uit de inventarisatie in 2016 bleek dat op de meeste kermissen in Nederland (79%) elektronische sigaretten of onderdelen van de elektronische sigaret werden aangeboden, bijna altijd als een te winnen prijs (95%). In de meeste gevallen (67%) betroffen dit e-sigaretten of navulverpakkingen zonder nicotine, die toen nog niet onder de Tabaks- en rookwarenwet vielen. Nu deze producten per 1 juli 2017 onder de Tabaks- en rookwarenwet zijn komen te vallen, is dit aanleiding geweest om inspecties op kermissen uit te voeren en handhavend op te treden in geval van een overtreding. De resultaten van de inventarisatie in 2016 zijn, voorafgaand aan de handavingsactie, teruggekoppeld aan de branche.

De leeftijdsgrens en het reclameverbod voor elektronische sigaretten en navulverpakkingen

Sinds 1 juli 2017 geldt op grond van de Tabaks- en rookwarenwet de leeftijdsgrens en het reclameverbod niet alleen voor e-sigaretten en navulverpakkingen met nicotine, maar ook zonder nicotine. Het gaat daarbij om de volgende producten: de elektronische sigaret met en zonder nicotine (bijv. een shishapen), de elektronische sigaret die (nog) geen vloeistof bevat (de 'lege' navulbare elektronische sigaret), essentiële onderdelen van de elektronische sigaret, zoals het mondstuk of het lege navulreservoir en navulverpakkingen met en zonder nicotine.

Reclameverbod

Voor het aanbieden van elektronische sigaretten en navulverpakkingen in verkooppunten is ingevolge de Tabaks- en rookwarenwet enkel een reguliere wijze van presenteren toegestaan. Dit houdt in dat deze producten terughoudend en uniform gepresenteerd dienen te worden, in een gesloten verpakking tegen een neutrale achtergrond en met een neutrale prijsaanduiding. Het presenteren van elektronische sigaretten of navulverpakkingen als een te winnen prijs, valt niet onder de reguliere wijze van presenteren en is derhalve niet toegestaan. Ook (reclame)posters of andere wijzen die het aanprijzen van elektronische sigaretten of navulverpakkingen tot doel of gevolg hebben, vallen onder het reclameverbod en zijn niet toegestaan.

Leeftijdsgrens

De verkoop van elektronische sigaretten en navulverpakkingen/patronen aan personen van wie niet is vastgesteld dat zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt, is verboden. De verkoper moet de leeftijd vaststellen aan de hand van een geldig identiteitsbewijs zoals een paspoort, identiteitskaart of rijbewijs, tenzij de koper onmiskenbaar de leeftijd van 18 jaar bereikt.

Onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft aangetoond dat het roken van e-sigaretten schadelijker is dan aanvankelijk werd gedacht. Voor jongeren vormt het roken van deze producten bovendien een opstap naar het roken van reguliere tabaksproducten.

Werkwijze

Na de wetwijziging is door de NVWA tijdens anonieme inspecties gecontroleerd of er elektronische sigaretten op kermissen werden aangeboden, hetzij te koop, hetzij te winnen als prijs. Bovendien is gecontroleerd of er reclame-uitingen van deze producten op de kermissen aanwezig waren. Bijvoorbeeld in de vorm van (reclame)posters of andere wijzen die het aanprijzen van elektronische sigaretten tot doel of gevolg hebben. Daarnaast is gecontroleerd of er elektronische sigaretten op kermissen worden verstrekt aan jongeren, die nog niet onmiskenbaar de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

Beeld: ©Hollandse Hoogte

Resultaten

Inspecties

In totaal zijn er gedurende het kermisseizoen 66 kermissen geïnspecteerd. Op 20 kermissen (30%) zijn bij één of meerdere kramen elektronische sigaretten aangetroffen.

Inspecties	Aanbod e-sigaretten	N	%
Kermissen	Wel	20	30%
	Geen	46	70%
Totaal		66	100%

Tabel 1: bezochte kermissen

Type producten

Bij 24 kermiskramen is waargenomen dat er elektronische sigaretten aanwezig waren. Hierbij werd 11 keer aangegeven dat het ging om e-sigaretten zonder nicotine (46%), veelal in de vorm van een shishapen.

In de overige 13 gevallen (54%) was het niet geheel duidelijk of het betreffende product al dan niet nicotine bevatte, omdat dit tijdens de anonieme inspectie niet duidelijk zichtbaar was voor de inspecteur.

Overtredingen

Bij 18 verschillende kermiskramen is een boete opgemaakt. De overtredingen betreffen allen een overtreding van het reclameverbod. In de meeste gevallen (72%) werden e-sigaretten aangeboden als onderdeel van het spel. Hetzij doordat deze verkrijgbaar waren tegen inlevering van punten die middels het te spelen spel te winnen waren, hetzij doordat deze onderdeel uitmaakten van het spel zelf (bijv. te grijpen in een grijpmachine). In de andere gevallen (22%) is geconstateerd dat e-sigaretten te koop werden aangeboden, maar hierbij was geen sprake van een reguliere manier van presenteren van het betreffende product. Ook is eenmaal een combinatie van voornoemde overtredingen geconstateerd (6%).

Maatregelen	N	%
Onderdeel van het spel	13	72%
Afwijking reguliere presentatie	4	22%
Beide	1	6%
Totaal	18	100%

Tabel 2: Wijze van aanbieden producten per kraam of attractie

Overige reclame-uitingen

Het presenteren van elektronische sigaretten als een te winnen prijs is aan te merken als niet toegestane reclame. In 2016 werden naast deze vorm van niet toegestane reclame ook andere reclame-uitingen aangetroffen op de kermissen, bijvoorbeeld het presenteren van producten in displays en reclame-posters voor elektronische sigaretten. Deze vormen van reclame zijn in 2017 op de gecontroleerde kermissen niet aangetroffen.

Leeftijdsgrens

Op de gecontroleerde kermissen is tijdens de controles geen poging geconstateerd van een jongere om een elektronische sigaret of navulverpakking te verkrijgen of te kopen. Hierdoor is niet vast te stellen of kermisondernemers al dan niet e-sigaretten verstrekken aan personen die nog geen 18 jaar zijn.

Conclusie

Het aanbod van elektronische sigaretten op kermissen is gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar (2016: 79%, 2017: 30%). Dit is een te verwachten daling aangezien per 1 juli 2017 ook de elektronische sigaret zonder nicotine onder de Tabaks- en rookwarenwet is komen te vallen en aanbidding van alle vormen van elektronische sigaretten derhalve aan restricties onderworpen is.

Daar waar nog e-sigaretten werden aangetroffen in kermiskramen betrof het meestal een te winnen prijs, hetgeen niet is toegestaan. Daarnaast is in enkele gevallen geconstateerd dat elektronische sigaretten te koop werden aangeboden. In de meeste gevallen was hierbij echter geen sprake van reguliere presentatie, waardoor ook in die gevallen het reclameverbod werd overtreden. In totaal zijn er 18 boetes opgemaakt wegens het overtreden van het reclameverbod.

Reclame-uitingen in de vorm van displays of posters zijn, in tegenstelling tot het voorgaande jaar, niet aangetroffen.

Dit is een uitgave van:
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Catharijnesingel 59 | Postbus 43006 | 3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl
maart 2018